

VÄLIKYSYMYKSET 3/2002 vp

Lapsiperheiden aseman parantaminen

Eduskunnalle

Perhepolitiikan keskeinen tehtävä on luoda olosuhteet, joissa vanhemmat voivat kantaa kasvatustavastaan. Tasapainoinen perhepolitiikka merkitsee myös kestävästi perustaa tulevaisuuden yhteiskunnalle.

Vastatessaan vuosi sitten lapsiperheiden aseman parantamista koskeneeseen välikysymykseen Lipposen hallitus lupasi, että sen perhepoliittiset linjat esitetään myöhemmin valmistuvassa lapsipoliittisessa selonteossa.

Keväällä valmistuneessa selonteossa kartoitettiin perheiden tilannetta, mutta ainoa konkreettinen määrärahalupaus koski 15 miljoonan euron määrärahaa syrjäytyneiden lasten erityispalveluihin. Vuoden 2003 talousarvioesityksessä tämäkin määräraha oli pudotettu 5 miljoonaan euroon. Selonteossa todettiin, että tulonsiirtojen kehittämisen painopisteen tulisi olla niiden osto-voiman turvaamisessa. Ainoaksi konkreettiseksi ehdotukseksi tulonsiirtojen osalta jäi reilun euron korotus minimiäitiyspäivärahaan.

Lipposen 1. hallitus leikkasi mm. lapsilisä, kotihoidon tukea ja minimiäitiyspäivärahaa, eikä niiden tasoa ole korjattu tällä vaalikaudella. Lapsilisät ja kotihoidon tuki ovat päinvastoin reaaliarvoltaan edelleen heikentyneet, koska niitä ei ole sidottu indeksiin. Toimeentulo-ongelmat ovat kasaantuneet erityisesti yksinhuoltajatalouksiin, monilapsisiin perheisiin sekä perheisiin, joissa molemmat vanhemmat ovat työttömiä.

Hallituksen ainoaksi esitykseksi työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeuksiin jäi isyysloman pidentäminen kahdella viikolla, mikäli äiti

luopuu omasta oikeudestaan vanhempainlomaan kahden viikon ajaksi.

Lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevät palvelut ovat huonontuneet. Esimerkiksi puutteet lastensuojelussa, kunnallisessa kotipalvelussa, koululaisten iltapäivätoiminnassa ja kouluterveydenhuollossa vaikeuttavat eniten apua tarvitsevien lasten tilannetta.

Lasten ja nuorten pahoinvointi selittyy osin myös arvoympäristössä tapahtuneilla muutoksilla. Osa lapsista ja nuorista viettää aikaansa yhä enemmän väkivaltaviihteen parissa, jolla on yhteytensä väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Heikoimmassa asemassa ovat ne lapset, joiden vanhemmilla ei ole voimavaroja suojella lapsiaan kehitykselle haitallisilta vaikutteilta.

Suomalaiset lapset potevat aikuisen antaman ajan puutetta, mutta perhepolitiikkaa ohjaavat enemmän työelämän kuin lasten tarpeet. Lähes kaikista muista Euroopan maista poiketen Suomessa ei verotuksessa oteta huomioon elatusvastuuta tai kotona tehtävää hoivatyötä. Verovähennysten vastineena maksetaan Suomessa kotihoidon tukea, mutta se on leikattu niin alhaiseksi, että lapsen hoito kotona ei ole kaikille perheille taloudellisesti mahdollista. Väestöliiton perhebarometrin mukaan yli 40 % päiväkotilasten vanhemmista haluaisi jäädä kotiin hoitamaan lapsiaan, jos se olisi taloudellisesti mahdollista. Tuoreen selvityksen mukaan suomalaiset haaveilevat isommasta perheestä kuin he todellisuudessa tulevat saamaan. Syyksi epäsuhtalle ilmoitettiin yhteiskunnan heikko tuki lapsiperheille ja toisaalta työn ja perheen yhteensovittamisen vai-

keudet. Erityisesti perheet toivoivat nykyistä joustavampia työaikoja ja parempaa kotihoidon tukea.

Mikäli perheet eivät suoriudu kasvatustuustaan, yhteiskunta ei pysty edes rahalla korjaamaan syntyneitä vaurioita. Perhepolitiikan lainlyönti on valtionvelkaakin suurempi uhka tulevaisuuden Suomelle. Kun lasten määrä vähenee, olisi entistä tärkeämpää huolehtia lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Jos perhepolitiikkaa lainlyödään, vinoutuneen väestökehityksen seuraukset syvenevät entisestään ja tulevaisuuden työikäisen väestön harteille sälytetään kohtuuton hoivataakka.

Hallituspuolueet esittivät viime kesän puoluekokouksissaan lapsiperheiden tilanteen parantamista. Sdp esitti kokouksessaan lapsilisien reaaliarvon turvaamista, mutta sen johtama hallitus ei ole tuonut mitään esitystä asiasta eduskunnalle. Kokoomus puolestaan esitti kokouksessaan kotihoidon tuen korottamista, mutta tämänkin asian hallitus on vaiennut. Hallitus ei myöskään toteuttanut lapsipoliittisen selonteon lähete keskustelun yhteydessä antamaansa lupausta 15 miljoonasta eurosta ensi vuoden budjettiin syrjäytymisuhan alaisten lasten välttämättömien palveluiden järjestämiseen.

Myös hallituksen ministerit ja hallituspuolueiden keskeiset vaikuttajat ovat toistuvasti herätelleet kansalaisten toiveita vaatimalla milloin lap-

silisien, milloin kotihoidon tuen korottamista. Useimmiten nämä toiveet on heitetty suoraan seuraavalle hallitukselle, kuten teki hiljattain pääministeri Lipponen vaatiessaan lapsilisiin korotusta.

Hallituksen riveistä tulleet kannanotot osoittavat hallituspuolueiden myöntävän harjoitetun perhepolitiikan virheelliseksi. Kuitenkaan hallitus ei ole toteuttanut lapsilisien eikä kotihoidon tuen korotusta eikä nostanut pienintä äitiyspäivärahaa työttömyysturvan tasolle, vaikka tämän syksyn budjetissa siihen olisi ollut täysi mahdollisuus. Poliitiikan uskottavuuden kannalta on kestämätöntä, että vallassa ollessaan hallitus sysää omissa käsissään olevia ratkaisuja seuraavalle vaalikaudelle. Katteettomat lupaukset vahvistavat perheille syntynyttä kuvaa perhepolitiikan ennakoimattomuudesta.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä vielä tällä vaalikaudella toimenpiteisiin lapsiperheiden tukeen kohdistuneiden leikkausten korjaamiseksi ja lapsiperheiden tilanteen parantamiseksi sekä perhepolitiikan uskottavuuden palauttamiseksi kansalaisten keskuudessa?

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2002

Päivi Räsänen /kd
Jouko Jääskeläinen /kd
Sakari Smeds /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Leena Rauhala /kd
Marja-Leena Kempainen /kd
Leea Hiltunen /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Ismo Seivästä /kd
Mauri Pekkarinen /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Hannu Aho /kesk

Olavi Ala-Nissilä /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Maria Kaisa Aula /kesk
Liisa Hyssälä /kesk
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Timo Kalli /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Tanja Karpela /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Niilo Keränen /kesk
Mari Kiviniemi /kesk

Katri Komi /kesk
Timo E. Korva /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Seppo Lahtela /kesk
Markku Laukkanen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Johannes Leppänen /kesk
Jari Leppä /kesk
Mika Lintilä /kesk
Eero Lämsä /kesk
Hannes Manninen /kesk
Tero Mölsä /kesk
Petri Neittaanmäki /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Lauri Oinonen /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Juha Rehula /kesk

Pauli Saapunki /kesk
Mauri Salo /kesk
Jukka Vihriälä /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Matti Väistö /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk
Merikukka Forsius /vihr
Raimo Vistbacka /ps
Janina Andersson /vihr
Satu Hassi /vihr
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Irina Krohn /vihr
Tuija Brax /vihr
Osmo Soininvaara /vihr
Kirsi Ojansuu /vihr
Anni Sinnemäki /vihr
Erkki Pulliainen /vihr